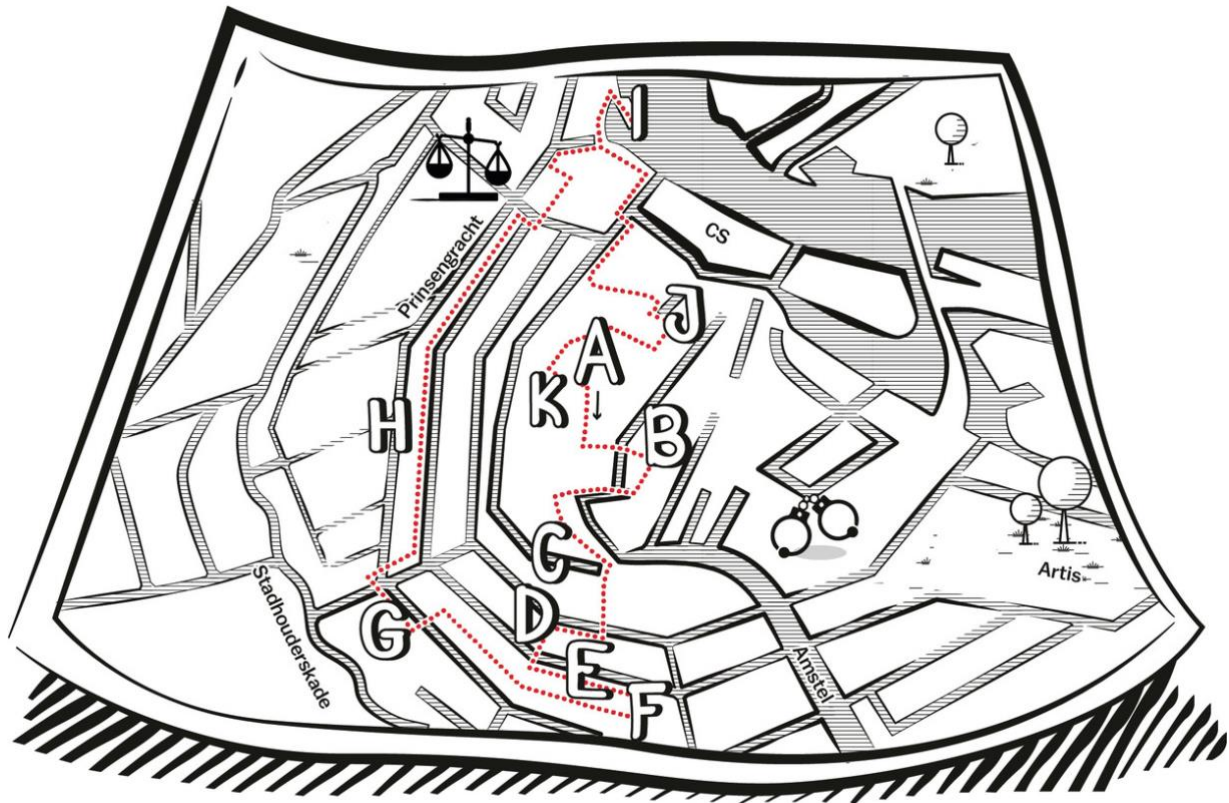

Parool Wandeling 17 Augustus 2021

Tussen toga's en veroordeelden: tijdens deze wandeling vind je de sporen van rechtspraak

www.amsterdamdoorgijsenfloor.nl

BEELD JET DE NIES

Goede vrienden Floor van Spaendonck en Gijs Stork houden van de stad en haar verhalen. Elke week wandelen ze volgens een ander thema, zo pik je ook nog eens wat op. Deze keer lopen ze langs de sporen van rechtspraak.

- A. We beginnen op de Dam en gaan terug in de tijd naar het Amsterdam van 1550, toen nog een stadje van ongeveer 15.000 inwoners. Uit de gemeentecijfers blijkt dat er verhoudingsgewijs tien keer meer vermoord werd dan nu. De schout en zijn twaalf mannen waren behalve politie ook pooier om zo een centje bij te verdienen. De keuze in straffen bestond uit geldboetes of verbanning, maar ook lijfstraffen zoals de ogen uitsteken, een oor afsnijden, brandmerken of het kraken van botten kwamen voor. Als de doodstraf werd uitgesproken kon men bij wijze van toegift een pijnloos einde krijgen door dit snel met het zwaard te laten voltrekken. Later in de wandeling zien we waar dit proces eindigde.
- B. Aan het einde van de 16de eeuw verbeterde de rechtspraak met de zienswijze dat heropvoeden een manier is om criminelen op het rechte pad te krijgen. Bij het voormalige spinhuis aan de Oudezijds Achterburgwal 185 kreeg de heropvoeding voor vrouwen een plek. Veroordeelde dieven, prostituees en oplichters moesten hier voor straf garen spinnen of kleding naaien. In die tijd was het hier druk, want de Amsterdamse vrouwen waren goed voor de helft van alle gepleegde misdaden. Het pand is later herbouwd en ook nog een politiebureau geweest. De versiering boven de deur is nog origineel.

- C. Het heropvoeden van mannen begon in een klooster aan de Heiligeweg. Dit werd in 1595 omgebouwd tot Rasphuis waar bedelaars, dieven en oplichters werden opgesloten en 'heropgevoed' door hout te raspen voor de textielverfindustrie. In 1896 werd het oude Rasphuis afgebroken voor het eerste overdekte zwembad van Amsterdam: het Heilige(weg)bad. Tegenwoordig staat hier de Kalvertoren.
- D. We gaan naar de Gouden Bocht, langs de raadsheren of 'praatzieke opruiers' zoals advocaten in de tijd van Napoleon werden genoemd. Nadat de advocatuur eerder werd verboden als gevolg van de Franse Revolutie, herstelde Napoleon het vak waarna de raadsheren nimmer stil zijn gebleven. De vermaarde praktijk van Moszkowicz aan de Herengracht 464 was vaak onderwerp van rellen, terwijl op de andere hoek de juristen van Rutgers & Posch hun naam hooghielden met fantastische borrels.
- E. We lopen door naar het betere maatwerk voor raadsheren op de Keizersgracht 218, hier heeft de Togamaker (Ernest de Vries) zijn atelier. Advocaten, rechters en officieren van justitie laten hier toga's aanmeten conform de regels van het Koninklijk Togabesluit. Zowel de zwarte jurk als het befje zijn aan regels onderhevig, maar de voering aan de binnenkant maakt De Vries op verzoek frivoler. Daarnaast is hij de uitvinder van het magneetbefje en de Skype-toga, wel zo makkelijk tijdens het thuiswerken.
- F. Iets verder, op Keizersgracht 680, kunnen we bij Toon Advocaten raad vragen over commerciële geschillen, financiering, aansprakelijkheidsrecht, zekerheden en insolventierecht. Naast een advocatenpraktijk vinden we hier maatschappelijke betrokkenheid bij onder andere het Van Gogh Museum en de Stichting Ambassadeurs van het Grachtenfestival.

- G. Via Buffet van Odette en café De Heuvel, populaire hangouts van advocaten uit de buurt, lopen we langs de voormalige gevangenis aan het Leidseplein en de Lange Leidsedwarsstraat voor een ode aan Peter R. de Vries. We stoppen bij Prinsengracht 436, waar meer dan 175 jaar het Paleis van Justitie was gevestigd. Het gebouw voldeed niet meer en was te klein geworden. Daarvoor was er een weeshuis. Nu komt er een hotel.
- H. We lopen naar het kantoor van Gerard Spong op Keizersgracht 278. Spong is een van de bekendste strafpleiters van Nederland, en ook zeer begaan met de slachtoffers van de Surinaamse Decembermoorden in 1982. Hij verloor destijds bevriende advocaten en adviseerde pro deo de Surinaamse justitie.
- I. We naderen het begin van de grachtengordel waar we oversteken naar het IJdok voor het Paleis van Justitie, ontworpen door Claus & Kaan architecten; het kantoorinterieur is van de hand van OTH-architecten. Twee gebouwen worden verbonden door een luchtbrug en bieden plaats aan 700 werkplekken, 19 zittingszalen en 26 cellen. Vanuit dit paleis hebben we uitzicht op het galgenveld in Noord, waar in de 16de eeuw de lijken van misdadigers tentoon werden gesteld.
- J. Via het Damrak kijken we naar de Warmoesstraat, de bron van alle Baantjeravonturen met rechercheur De Cock van Bureau Warmoesstraat.
- K. Bij aankomst op de Dam sluiten we de wandeling af met een bezoek aan *De Vierschaar* in het Paleis, gemaakt door Artus Quellinus, en bekend als het mooiste beeldhouwwerk uit de 17de eeuw in Nederland. Op deze plek werd in het stadhuis het doodvonnis uitgesproken.

Floor van Spaendonck en Gijs Stork, Amsterdam door! Gijs & Floor – wandelen met een frisse blik op de stad, Uitgeverij Fjord, €22,50.

